

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiuniloru :	Correspondintele se se adreseze la Redac-tiunea dela
Pentru Anstro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	„BISERIC'A si SCOL'A“
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Ér banii de prenumeratiune la
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	„TIPOGRAFI'A DIECESANA IN ARAD.“
„ „ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Christosu a inviatu !

Sunetulu tristu si melancolicu alu clopote-loru ne anuntiasa eri nópte tragedi'a mortii si apunerea in mormentu a Dumnediescului Rescumperatoriu Iisus Christosu ! Si astadi ele ne anuntia cu versu triumfal, cà Christosu s'a inaltiatu din giulgiulu albu ca flórea de crinu, ridicandu-si fruntea sa radiósa la ceriuri, si ca unu mire, incununatu cu marire si gloria cerésca, a esitu din mormentu ca dintr'o camera nuptiala !

Acestu adeveru tristu si mangaietoriu totodata a scosu popórele din intunerecu la lumina ! Dumnedieu si-au intiparitu numele pe fapt'a sa, si acést'a este lumin'a care stralucesce omului pretutindenea. Istori'a vietii lui Iisus Christosu, este cartea dupa carea se creste si se direge omenimea in mersulu seu. In evangeli'a sa este o originalitate profunda, o serie de invetiaturi si maxime necunoscute. Modelulu de imitatu alu vietii sale nu se gaseste nicairi decât in elu singuru !

Tóte religiunile afara de religiunea lui Christosu consacra fiinti'a omului afaceriloru vietii ordinare, singuru Iisus Nazarineanulu este celu d'antaiu care se consacra pre sine pentru binele si mántuirea altora ! Ide'a morala a anticitatii este amorulu de patrie, si tóte faptele mari a natiuniloru vechi se radima pe acésta temelie tare, dar angusta. Ér ideea morala a Evangeliului este amorulu de neamulu omenescu, iubirea deaprópelui ! Acésta virtute noua, Iisus Christosu o da natiuniloru, si face se isvorésca mántuirea lumei dintr'unu simtiementu necunoscutu pana la dinsulu.

Elu vine deodata si invétia pe lume amórea pentru neamulu omenescu. In loculu Ddieu-lui esclusivu a lui Avram si Iacob, Iisus pune pe creatoriulu, parintele alu tuturoru ómeniloru ; surpa mandri'a nationala a jidoviloru ; sfarma lan-

tiurile superstitiunei si a-le despotismului ; binecuenta pe cei ce-lu blastema, si de pe cruce cere iertare dela Tatalu seu pentru prigonitorii sei ! Imperati'a lui este a indulgentiei si a pacii. Elu n'a venitu se invinga cu ferulu, se lovésca cu trasnetulu, ci se imblandiésca cu vorb'a si se civilizeze cu amorulu !

Astfelu a remasu Iisus Christosu modelulu celu mai perfectu si incomparabilu alu omului, dupa care elu are se-si conformeze caracterulu si faptele sale, pentruca se póta ajunge si elu la perfectiune !

In adeveru sciintiele si filosofi'a, daca si servescu cultivarea omului, ele nu servescu intru nimicu pentru mántuirea lui. Pentru aceea Iisus nu vine decât spre a descoperi tainele imperatiei lui Ddieu si legile spiritului. Elu n'are d'a face decât cu sufletulu, pentru care aduce evangeli'a sa, a carei cuvinte sunt legate unele de altele cu unu cimentu divin. In evangeliu spiritulu afla o frumsetia morala necunoscuta pana atunci. Christosu n'a venitu pentru cei bogati si privilegiati, ci pentru cei seraci si nenorociti ! Si tocmai aci culminéza sublimitatea caracterulu lui seu !

Suferintiele de mórte ale divinului dascalu si modelulu nostru, sunt esemple vii, la ceea ce trebue a se espune particularii cât si natiunile apasate pentru a trece din mórte la viatia, din sclavie la libertate ! Ér invierea lui Christosu este garanti'a invierei tuturoru ómeniloru si a natiuniloru cari credu in trensulu ! In acésta credintia natiunalitatea romána a remasu totdeuna neclintita, si poetulu astadi póte se cante fericitu ór'a invierei natiunei sale : „Mi-am vediutu visulu cu ochii“ etc.

Si cu acestea tritemu unu „Christosu a inviatu“ tuturoru cetitoriloru nostri !

IOANU

din îndurarea lui Dumnedieu Episcopulu bisericeii dreptcredințioase resaritene în Eparchia romana a Caransebeșului.

Iubita preotime, evlaviosiloru creștini: Daru, îndurare și pace dela Dumnedieu Tataiu nostru, carele este în ceriuri!

„Era ângerulu a disu mueriloru: Nu ve temeti, sciu cã pe Iisus celu restignitu cautati; nu este aici, cã s'a sculatu cum a disu, veniti de vedeti locul, unde a zacutu Domnulu, si spuneti invetiaceiloru cã s'a sculatu din morti.“
Matei cap 28. versu 5, 6, 7.

Serbatoarea de astadi a invierei Domnului Christos umple inim'a tuturor creștiniloru de nespusa bucurie, pentrucã s. evangelia nu ne mai vorbesce despre patimile si chinurile cele infricșiate si despre mórtea cea crancena, ce le-au suferitu Domnulu Cristos dela dusmanii sei cei neinpacati, ci ea astadi descrie pe Christos ca pe fiulu lui Dumnedieu celu preamaritu, care prin sculara lui din mormentu a rusinatu si a invinsu pe dusmanii lui cei reutaciosi si turbati si a datu dovada, cã lucrulu celu bunu în cele din urma pórtã invingere.

Dar bucuria noastră la serbatoarea de astadi creșce si mai multu daca vom socoti, cã invierea Domnului Christos da simțimentelor noastre un îndreptariu mai înaltu, si ne redica pe noi cu nizuințiele, dorințiele si nedejdele noastre mai pre sus de acestu pamentu injositu si marginitu. Daca Iisus nu s'ar fi sculatu din mormentu, atunci mormentulu aici pe pamentu ar fi capetulu, unde s'ar sfirsit tóte nedejdele noastre, dar acum dupa ce a inviatu Christos, nedejdile noastre trecu din colo de mormentu, la locul celoru nevediate, si sórtea Domnului Iisus, care a moritu si a inviatu, ne face se cunoșcemu si se simțimu renduit'a noastră cea marétia, dupa care noi aici pe pamentu, în lumea cea trecătoare avem se traim numai unu siru scurtu de ani, iar patria noastră cea adevérata si nestremutata avem se o aflam acolo, unde a mersu mai înainte Iisus celu ce a inviatu, ca se pregatésca locu pentru credinciosii lui, dupa cum ne-a asigurat elu însusi.

Cu tóte acestea invierea Domnului arunca o lumina chiar si asupra vietiei noastre aici pe pamentu, ce ne umple sufletulu de cea mai mare bucurie. Iubitiloru ascultatori! Când viati'a cea pâmentésca ia o fatia întunecósa, când intemplerile si inprejurarile ei ne strica inim'a, ne face se perdemu curajulu nostru, multiamirea noastră, si adeseori a stórce din peptulu nostru cele mai amari oftãri si plangeri, atunci se ne aducem aminte de Domnulu Christos, care sculandu-se din mormentu, a prefacutu gróz'a mortii în bucuria unei vietii noue, si indata nu numai cã ne vom inpacã cu viati'a noastră, cu sórtea noastră aici pe pamentu în ori ce privintia, ci-i vom dá vietii noastre unu astfelu de întielesu care se ne aduca bucurie.

Si tocma acést'a voiescu se iau de materie pentru cuventarea mea la diu'a cea mare de astadi a invierei Domnului, respunđiendu la întrebarea:

Ce desluciri inbucuratóre ne da viati'a Domnului Christos, celu ce a inviatu, asupra vietiei noastre aici pe pamentu. Luati aminte!

1) Cea dintai deslucire inbucuratóre, ce ni o da asupra vietiei noastre, celei de pe pamentu viati'a Domnului Christos, celu ce a inviatu este, cã viati'a noastră stã sub priveghierea si ingrigirea lui Dumne-

diu celu a totu întieptu, atotu bunu si a totu puternicu. Asia a privitu Iisus viati'a sa; de aceea când si-a începutu lucrulu seu pe pamentu si a începutu a invetiã, a disu catra invetiaceii sei: „de acum veti vedé ceriulu deschisu, si ângerii lui Dumnedieu suindu-se si pogorându-se asupra fiului omenescu,“ — mai departe a disu: „eu nu suntu singuru, cã tataiu meu cu mine este, pentrucã eu facu ce-i place lui,“ în sfirsitu când a reposatu pe cruce a strigatu: „parinte în mânil tale 'mi dau sufletulu,“ si prin acést'a a aratatu, cât de mare incredere avea elu în spriginirea lui Dumnedieu. Si acést'a incredere nu l'a însielatu, cã ângerulu Domnului cum am auditu din s. evangelia de astadi, s'a pogoritu din ceriu, si a resturnatu pétr'a de pe usi'a mormentului, cã mân'a lui Dumnedieu cea puternica l'a întorsu din umbr'a mortii la imperati'a cea vesela a vietiei. O astfelu de intemplare ne arata, cât de tare a priveghiatu Dumnedieu asupra Domnului Christos, de aceea dreptu are s. apostolu Pavelu când dice: „Christos invind din morti, s'a aratatu puternicu ca fiu alui Dumnedieu.“

1. A. Si daca viati'a noastră nu se póte asemenã cu viati'a lui Christos, totusi si viati'a noastră stã sub ingrigirea si priveghierea lui Dumnedieu, si nu atârna dela întemplare séu dela o sórte órba. Daca vom bagã bine de sama la intemplerile vietiei noastre, vom vedea, cã în ele se afla unu planu, o tînta, o legatura, care nu atârna dela socotél'a omenésca, si ne face se gândim la ingrigirea cea preabuna a aceluia, ale carui'a ganduri nu sunt ca gandurile noastre, ale caruia cãi nu sunt ca cãile noastre, care este aprópe de ficare din noi, care ne-a numeratu toti perii capului nostru, care ne da mai multu, decât cerem si ne rugam, care nu lasa se ni se întemple nimicu, ce n'a renduitu elu mai înainte intru întieptiunea lui. Patri'a, locul unde ne-am nascutu, cas'a în care ne-am adăpostitu în copilãria si tineretiele noastre, mijlócele ce ni s'a datu pentru creșcerea si invetiatur'a noastră, privilegiile ce le-am aflatu, când ne-am alesu o chemare potrivita cu aplecãrile noastre, cãile ce ni s'a deschisu pentruca se putem trai si înaintã în lume, intemplerile si sortile, ce au venit asupra noastră, tóte aceste ne silescu se marturisim cu bucurie, cã în viati'a noastră totu aceea mâna mai înalta se arata, care a purtatu si a povatiuitu pe Domnulu Christos dela începutulu pana la sfirsitul vietiei sale, si care la invierea lui din morti a datu cea mai stralucita dovada despre privegherea si ingrigirea, ce a avutu pentru densusu. Privindu la invierea Domnului Christos numai incãpe indoiala, cã si viati'a noastră sta sub priveghierea si ingrigirea lui Dumnedieu, si cine se indoieste, se se uite în mormentulu celu golu alui Christos si nu se va indoi. Acum putem întielege tóta însemnatatea si puterea cuvintelor întieptului Sirah, care dice: incredete lui Dumnedieu si iti va ajutã tie, îndreptéza cãile tale si nedejduesce spre densusu.

2) Mai departe privindu la viati'a Domnului Christos celu ce a inviatu, ni se infatiosiazã viati'a noastră, ca una cuprinsu de bucurii, fatia cu care patimile si necazurile noastre mai ca nu se potu luã în socotintia. Adevératu cã uimenea n'a patimitu asi'a de greu si amaru, ca Domnulu nostru Christos, si totu ce are viati'a mai tristu, a venit asupra lui în mesura mai mare, ca la ori si care patimitoriu. Adevératu cã elu în dilele sale cele fericite n'a avutu unde se-si plece capulu, ceea ce o marturisesce elu

insusi. Tóta fói'a din evangelia ne descrie ur'a, gón'a si dusmani'a, ce a suferitu pentru invetiaturile si faptetele lui celea mantuitoare, pana când in urma a trebuita se móra restignitu pe cruce de dusmanii lui cei reutaciosi si neinpacati. Totusi bucuri'a, ce a simtitu Christos in zorile de diminétia, când a inviatu, bucuri'a acést'a a intrecutu tóte patimile, lui, — si muncile, ce a suferitu Christos, nu s'a pututu nici asemená cu bucuri'a, ce a avutu, când s'a sculatu din momentu, ca invingatoriu alu mortii, si a vedintu ceriulu deschisu inaintea lui.

Iubitiloru ascultatori! daca vrem noi se scim in ce mesura se afla bucuriile si patimile vietii nóstre, se ne uitam la viati'a lui Christos, si vom vedé, cá bucuriile nóstre intrecu cu multu patimile nóstre. Dar veti dice, cum póte fi acést'a, cá viati'a nóstra ne baga in nenumerate ispite, cá omulu are se se lupte cu dureri trupesci si sufletesci, ce-i amarescu placerile vietii, si de multeori are se suferé atátea necazuri, de numai stie, cum se se mangae, si sta se cadia in desnejdure. Dar cum puteti uitá, Crestiniloru! cá totu mân'a aceea, ce ne trimite necazurile, ne da si multime de bunatate, cá daca ne si cercetéza cu patimi, ea ne si ajuta se le purtam, cá ea are mii de mijlóce si cái de a indulci durerile nóstre cele amare, cá acést'a mâna de multeori preface chiar patimile intr'au izvoru de fericire.

Cum puteti se uitati, cá nóue in supararile cele mai mari nu ne lipsescu lacrimi alinatoare, cuvinte mangaitoare din partea preteniloru, si nedejdi insufletitoare, care nu ne lasa se cadem cu inim'a, si numai atunci suntem intru adevéru tristi, când noi purtam vin'a patimiloru, ce vinu asupra nóstra, cá vinu minute in viati'a nóstra, ce s'au intemplatu si in viati'a lui Christos, care ne despagubescé in mesura precumpanitoare de orice suparare am gustatu vreodata. Daca vom luá tóte aceste in socotintia, atunci si viati'a nóstra de pe pamentu ni se va infatisiá astfelu, incát patimile ei abea se potu luá in socotintia punendu-se alaturea cu bucuriile ei, si ne vom multiami cu viati'a nóstra, ca si Cristos celu ce a inviatu, asupra caruia patimile si durerile vietii n'au mai avutu nici o putere.

3) Mai departe luandu in bagare de sama viati'a lui Christos, celu ce a inviatu, noi invetiam cu bucurie, cá avem se privim viati'a nóstra cea pamentésca, ca o impreunare cu alti ómeni, ceace aduce cu sine multa fericire.

Numai pe putine dile a fost despartitu mórtea pe Domnulu Christos de invetiaceii sei, si acesti'a luand scire dela mironositi'a Mari'a Magdalina, cá a inviatu Domnulu, a alergatu indata, ca se se impreune éra si densulu. Cine póte descrie bucuri'a ce a adnu cu sine acésta impreunare? cine va descrie simtiementulu, de care a fost petrunse inimile tuturoru, cáta vreme Domnulu Christos a petrecutu cu invetiaceii sei dupa invierea sa? Si daca n'a trecutu mai multu de 40 de dile, si invetiaceii a trebuitu se se desparta de nou si pentru totdeuna de Domnulu Christos, invetiatoriulu loru, totusi despartirea acést'a li s'a indulcitu prin nadejdea, cá ei ér se voru impreuná cu densulu, si acést'a impreunare va téné in veci, si aducerea aminte de acést'a impreunare vecinica cu Domnulu Christos, care s'a dusu la Tatalu, a fost pentru invetiacei unu izvoru nedesiértatu de bucurie in patimile si gónele, ce a suferitu ei dapa inaltiarea lui Christos. Ce putinu simtiu am dovedi noi, Iubitiloru Ascultatori! daca noi n'am sti pretiui

viati'a nóstra si din partea aceea, cá adeca ea este o impreunare, o legatura cu acei catra cari ne trage inim'a nóstra. Cine ar putea dice vietiei nóstre, cá este viatia, daca noi n'am iubi pe aceea, care isi léga sórtea loru de a nóstra, cari sunt un'a cu noi in simtiu si in duchu, care cugetele si simtiemintele nóstre le face se fie si cugetele si simtiemintele loru, care iau parte din tóta inim'a precum la fericirea asia si la nenorocirea nóstra? Nu! Totu ce are viatia mai dulce in sine vine din boldulu, ce ni l'a plântatu ziditoriulu in peptulu nostru, de a ne impreuná, si-a ne legá cu fiintiele ce sunt asemenea noua, si cât de deosebitu s'ar infatiosia acést'a mai de aprópe impreunare între noi si ei, in acést'a impreunare si legatura isi are redecin'a in cele din urma tóta norocirea vietiei nóstre in lumea acést'a.

Luati barbatului femeia, in care si-a aflatu elu tovarasiulu seu celu credinciosu, rupeti legatur'a dintre parintii si copii, despartiti pe fratii de frati, pe surorile de surori, deslegati legatur'a, cu care sunt incinsi rudeniile si cei ce se tienu de densele, prietenii si incrediutii si daca ei au fost, cum trebuie se fie, voi le ati prefacutu placerea si bucuri'a loru, in neplacere si intristare, le-ati stricatu fundamentulu, pe care erá pusa fericirea loru. Dovada sunt lacrimile, ce curgu, cand sórtea nemilostiva face se se desparta unii de altii, ómenii cei legati între sine cu strensa prietepie; dovada sunt durerile, ce le simt membrii unei familii, cand se vedu parasitii prin mórtea unui'a sau altui'a din sinulu loru; dovada este dorinti'a cea invapaiata, ce o hranescu tóte inimile ómeniloru celor mai buni, de a se impreuná éra in viitoriu cu acei'a, in carii si-au aflatu pe pamentu norocirea si bucuri'a loru. Si fericé de noi, cá Domnulu Christos, care dupa ce a inviatu, s'a impreunatu éra si cu invetiaceii sei, — ne-a datu chizesie, cá si noi ne vom impreuná éra dupa mórte cu iubitii nostri, pentrucá deslucirile cele inbucuratoare, ce le da invierea lui Christos asupra vietii nóstre cei pamentesci, aceste desluciri trecu si din colo de momentu, si asia viati'a nóstra se infatisiéza nu numai pentru pamentulu acést'a ci si pentru ceriu ca o impreunare plina de fericire cu alese fiintie, pe care le iubim mai multu, decát pe tóte celelalte.

4) In sfirsitu daca luam in bagare de séma deslucirile cele inbucuratoare, ce le da asupra vietiei nóstre Domnulu Christos, celu ce a inviatu, aflam, cá viatia nóstra cea pamentésca este o privelesce de lucrare plina de binecuvéntare. Precum Domnulu Christos cât a vietniutu pe pamentu a cautatu cu credintia si neobosire se implinésca lucrulu, ce i l'a incredintiatu parintele seu celu cerescu pana in minutulu, in care a venit asupra lui nóptea mortii, asia Christos si dupa inviere, desi acum se schimbese inprejurarile lui, desi avea se petróca pe pamentu numai putine dile, totusi si acum a lucratu cu tóta rêvn'a, pentru inaintarea maretiiului scopu alu vietiei sale. Tóte minutele ce dupa invierea sa le petrecea Domnulu Christos cu invetiaceii sei, cari acum erá se remana in lume, ca in loculu lui ei se inainteze lucrulu ce l'a inceputu elu, tóte minutele le folosea, ca se le dea povetiele, de care aveau ei trebuintia; patrudieci de dile cât a petrecutu cu invetiaceii sei, le-a vorbitu despre imperati'a lui Dumnedieiu si despre mesurile cele de lipsa pentru latirea ei, si i-a pregatitu, pentru de a fi primitori de duhulu celu dumnedieescu, cu alu carui'a ajutoriu acesti invetiacei erau se marturisésca despre densulu, cand elu inal-

tiandu-se la ceriu se va duce la Dumnedieu si tatalu seu si alu loru. Deci precum viati'a Domnului Christos s'a facutu privelesce a unei lucrari pline de binecuventare, asia trebuie se se infatisieze si viati'a nóstra, de si lucrarile nóstre nu se póte mesurá nici pe departe cu lucrarile Domnului Christos. Cáci cine privindu la Christos celu inviatu, póte primi pare-rea, ce o au multi mai cu sama astadi, cá adeva o-mulu nu are se faca alta nimicu in lumea acést'a, decât se alerge, ca se-si castige avere si placeri pamentesci, si cá elu si-a ajunsu si si-a implinitu de tot bine scopulu, pentru care este pusu aici pe pamentu, daca i-si vá inaintá interesulu persónei sale, si i-si va saturá poftele si patimile cele trupesci? Daca ne vom uitá cum a lucratu Christos pana a fost pe pament, noi trebue se ne convingem din contra, cá noi suntem ziditi, ca se lucram si pentru binele altora, pana vom fi in lume, cá noi in ori ce chemare si stare vom fi, avem se inaintam binele fratilor nostri aici pe pamentu, cá noi dupa talentulu si aplecarile nóstre, avem se lucram din tóte puterile pentru fericirea casei nóstre, pentru fericirea comunei nóstre, pentru binele bisericei si némului nostru si pentru fericirea patriei, in care traím? cá noi fiindu chemati ca lucratori in vi'a Domnului Christos, avem se ne dam sama pentru credinti'a sau intrelasarea, cu carea ne-am implinitu lucrulu nostru? Si daca binecuventarea, ce se afla impreunata cu lucrarea nóstra este deosebita, si daca acést'a binecuventare a lucrarei nóstre se intinde asupra unui cercu mai largu, sau mai ingustu, tiene mai multu sau mai putinu timpu, numai ea se nu ne lipsésca de tot, numai se nu semanamu cu pomulu, care nici cu umbr'a, nici cu ród'a sa nu este de folosu pentru nici o fiintia, atunci viati'a, ce ni s'a datu, nu se póte socoti de perduta, ci samana, dupa putintia, cu viati'a lui Christos, celu ce a inviatu si se face o privelesce a unei lucrari pline de binecuventare.

Pentru aceia veniti se ne plecám cu adenca umilintia inaintea Domnului Christos, care ne aduce aici in sant'a biserica, ne povatuesce si ne va trage odneóra la sine, — si in diu'a in care a invinsu elu mormentulu si mórtea, se-i aducem inchinaciunea ce i se cuvine, si se ne punem nadejdea nóstra precum in viatia asia si la mórte in acéla, pe care ni l'a datu parintele celu cerescu, ca se fie anghir'a si stéu'a conducátóre a nadejdei nóstre.

Asia Domnulu vietiei! da-ne nóua aceea viatia, ce Ti s'a datu Tie dupa scurta petrecere de trei dile in mormentu. Si cand vor incepe odinóra genunchii nostri se se clatine, manile nóstre se tremure, atunci intinde-ne Tu de din colo toiagulu, pe care se ne razimam. Si cand in dóg'a mortii inceptu a se inchide ochii: preamaresce-i Tu cu raz'a acelei vietii, ce a esitu din mormentulu Teu celu golu, ca unu sóre alu veciei! Si cand vom cadea morti in camar'a cea intunecósa, fá ca sufletulu celu vecinicu din noi se sbóre cu aripi line la tine din colo, si fá ca credinti'a nóstra se remana desevisita, ca asia noi privindu-te pre Tine se strigám: „Mórte unde-ti este aculu, grópa unde-ti este invingerea ta?“ Amin.

Caransebesiu, 18. Martie 1882.

Alu Vostru tuturoru

binevoitoriu:

Ioanu Popasu, m. p.

Episcopu.

Despre poporulu românú si poesi'a sa.

(Continuare.)

Románii din Moldova si Muntenia au suferitu cele mai multe rele din partea Turciloru si a Tatariloru. In luptele avute cu acestia este marcatu deosebitu caracterulu poporulu românescu. Sentinela neclatita la hotarulu tierii sale, pe românú nu-lu inspaimenta nimicu. Elu privesce rídiendu in fati'a mortii, cáci iubirea de patria si dragostea familiei sale îi da putere nescavera. Când e vorba de acestea nu-i bine nici se glumesci cu românulu, pentrucá elu nu e crutiatoriu nici catra ai sei. Exemplu de acestu adeveru avem cu vorniculu Mogosiu cumnatu aloru 7 frati. Când Mogosiu luasa pe sor'a loru de nevésa, le-au fostu promisú cá va veni cu Stanca pe videre la densii mai de multe ori in anu. Odata tocmai erá diu'a pe când fratii asteptau se le vina Mogosiu si sor'a loru dorita. Dar Mogosiu fiindu glumetiú de fire, când ajunsé in Bucuresci la cumnatiú sei le dise cá n'au adusu si pre Stanca fiindcá pe drumu venindu s'au intalnitú cu Turcii si Tatarii, si acestia au rapitu pe Stanca. Acésta istorie însa au fostu numai gluma cáci nu peste multu iata sosescé si sorora loru Stanca. Ea intréba dupa barbatu cá unde-i? ér cei 7 frati îi respundu:

„L'am trimisu in iadu de-a dreptu
Cu siepte palosie 'n peptu,
Cá nu-i vrednicu se traésca
Si cu noi se se rudésca
Cine 'n órda pagánésca
Nu stie se vitejésca
Si nevast'a se-si pazésca!“

(Poesii poporale ale Romaniloru adunate si intocmite de V. Alexandri pag. 154. Bucuresci 1867.)

Durerósa respata a unei glume, dar
mórtea este croita acelora cari nu-si apera mosia
si famili'a!

* * *

Cercetandu mai departe fiinti'a românului, ilu aflamu in tóte cá se distinge de alte némuri prin insusirile sale, proprie unui spiritulu inaltu si unei inime rare.

Viéti'a din cas'a mosiului Ursanu, despre care v'am povestitu Dneloru si Domniloru, este viéti'a patriarchala a românului. Pana nu s'a introdusu alta forma de convetiuire; pana când cas'a tieranului românú erá scutire si adapostu pentru toti membrii aceleiasi familii, ér averea familiara o chivernisiau impreuna: binecuventarea ceriului se reversá abundantu asupra loru; de când insa pe unele locuri intre románi au intratu sistemele de convetiuire ale altoru némuri, decând simtiaminte straine inimei romanesci s'au víritu in acestu isvoru de vírtuti: in atari locuri, multi dintre tieranii romani nu mai injuga la

caru si la plugu cate patru si siese boi, càci prin despartirea cu locuinti'a s'au inpartitu si mosi'a si celelalte averi; bratiile de lucru s'au inputinatu — inmultindu-se de alta parte tôte sarcinile vietii private — cari adaugendu-se celoru publice ce se sporescu mai pe fiacare di, au devenitu pana astadi atât de grele, incatu bie-tulu tieranu nu le mai pôte purtá fara a se ruiná pe sine totalminte. Am disu cà de când pe une locuri la poporulu nostru s'au introdusu datini straine in modulu de convetiuire, adeca: de cand feciorulu abea insuratu, cu mintea inca necópta bine, cere dela parinti particéu'a sa de avere, se-si faca si elu casa propria si se chiverniséca singuru — fara amesteculu betraniloru cu minte experta — de atunci nu merge tréb'a asia bine cum mergea mai nainte când toti membrii unei famili locuiau sub unu acopere-mentu unindu-si puterile la orice lucru.

Si ôre ce se fia caus'a care l'a facutu incli-natu pre tieranulu romanu intrunele parti — a se separá de ceialalti membri ai familiei carei apartíne? feciorii si fetele maritate, cari au patit'o, ne spunu cà: *socr'a-i aceea ce sparge cas'a*. Tieranulu îi dîce:

„Sócrá sócrá
Póma acra,
De te-ai cóce cât te-ai cóce
Póma dulce nu te-ai face!“

In casele, in cari nu se îngâna bine sócr'a cu ginerele séu cu nor'a, traiulu firesce e reu. Spre a aretá acést'a, tieranulu romanu numesce pe sócrasa póma acra, precum e acru séu amarú si traiulu ce-lu duce cu sócrá sa in casa. Nici nuti trebue alta decât se dici unei sócre cà e póma acra, — atunci se scii cà nu mai ai dile bune. Nimenea nu se supera numai daca îi spui adevverulu. Probéza a dice unui omu uritu cà nu-i frumosu, unui semidoctu cà nu e invetiatu: si indata ti-ai aprinsu paie in capu. Asia-i si cu sócr'a Dneloru si Domniloru, di-i póma acra, si fii siguru cà atunci iti va fi traiulu amarú.

Poporulu nu ne spune de unde se nasce dusmani'a dintre sócre, gineri si norori. Acést'a dara remâne unu secretu. Mie mi se pare cà isvorulu disarmoniei ar fi de o parte drepturile ce nu vré sócr'a se le dea din mâna ca mai mare in casa; ér de alta parte pof'ta celoru tinéri insurati de a fi si ei mari preste altii cu minte mai cópta. Nu sciu daca am gacitu séu nu secretulu dusmaniei, dar cei patiti o voru scí mai bine. Uriciunea si dragostea catra o sócrá-póma-acra se vede mai chiar in poesi'a poporala a tieranului despre ciurma unde dice:

Frundia verde póma acra
Iata-o baba iat'o sócrá

Cum o vede ciurm'a indata
Da la fuga inspaimentata!

(Poesii poporale ale Româniloru adunate si intogmite de V. Alexandri pag. 36. 37. Bucuresci 1867.)

Ciurm'a, acéstá bóla resaritentá personificata de mintea si credinti'a poporului românú, stinge vietile fara crutiare, inse cand vede pe sócrá-póma-acra fuge mancând pamentulu de uritulu ei. O icóna mai viue. O descriere mai usturatóre decât acést'a, a omului, care-ti amaresce traiulu vietii, nu se pôte inchipui!

* * *

Se-lu privimu in sa pe tieranulu nostru si intruna din cele mai extravagante si curiose stari ale lui, in viéti'a de codru, stare produsa de imprejurari, pre cum e si la alte popóre. Multele asupriri, despoerile straine si sarcinile cele grele ce au nascutu tempii asupra românului l'au facutu ca se parasésca câte odata vétr'a casei si se iésa la codru se dica in frundia, tinendu calea asupritoriloru si bogatiloru.

Românulu nu se deprinde la viétia condréna cu pof'ta de a ucide ci spre a-si mai resbuná necadiurile deosebitu asupra strainiloru si tocmai de aceea modulu seu de traiu, cât tiene viéti'a de codru se presintia mai multu ca o arta decât ca o urgie infricosiata — precum aflamu la alte popóre. Iata unu exemplu de acéstá arta: voiniculu Codrénulu, fiindu dusu si intrebatu inaintea Dnului Moldovei — respunde:

„Domnule maria Ta
Juru pe maic'a Precest'a
Eu crestinu n'am omoritu
Cât in tíera am voinicitu
Vre-unu crestinu de-lu intelneam
Averile-i impartiamu,
Cu doi cai de-lu apucam
Unu-i damu unu-i luam
Man'a in punga de-i bagam
Jumetate-o desiertam
Unde vedeam seraculu
Imi ascundeam baltagulu
Si-i dam bani de cheltuéla
Si baine de priminéla!“

(Poesii poporale adunate si intocmite de V. Alexandri pag. 89. Bucuresci 1867.)

Asia facea Codrénulu... Dar codrulu resuna cu unu glasu nou:

„Frundia verde de negara
Au esitu Bujoru in tíera!
Bate, prada, nu omóra,
Pe ciocoi îi baga 'n fere!“

Feciorii codrului suntú toti voinici si viteji. Asia si trebue se fia, pentrucá totdeuna isu cu viéti'a in palma, panditi de ochii *poterei*, celu mai neinpacatu dusmanu alu puiloru de codru. Suntú voinici, dar si frumosi feciori. Toti ómenii vorbescu de ei. Bogatii: cà se temu, seracii: pentrucá mai insufla spaima bogatiloru, si le mai golescu pungile.

Bujoru, ca si ortaculu seu Codrénu, fiindu dusu si intrebatu naintea divanului marturisesce :

„Mortu de omu eu n'am facutu,
Dar ciocoi multi am batutu!“

iâr cand ilu intrebau naintea divanului:

„Unde ti-su averile
Ca se-ti scapi tu dilele?“

Bujoru respundea :

„Le-am ascunsu pe la copaci,
De-ajutoriu la cei seraci
Se-si cumpere boi si vaci!“

si pentrucà elu facuse acést'a, cand la ordinulu divanului:

„Bujoru se sue pe o scara
Plangu seraci cu jele-amara!“

(Poesii populare ale Romaniloru adunate si intocmite de V. Alexandri pag. 156. 157.)

càci astfelu isi sfersi viéti'a celu-ce avea mila de seraci.

Alu treilea voinicu de codru, Voicu, raspunde judecatoriloru când fu intrebatu unde-su averile adunate in voinicie :

„Averile nu voi dá,
Ca pe Voicu-ti spandiurá
Si voi galbeni-ti luá
Cu cartile-ti jrcá
Cu drosclele-ti umblá
Cu muerile-ti mancá.“

(Poesii populare ale Romaniiloru adunate si intocmite de V. Alexandri pag. 158. Bucuresci 1867.)

In acestea dóua responsuri facute de Bujoru si Voicu naintea judecatoriloru ni-se presinta Dneloru si Dniloru pe lângá mil'a catra seraci si ide'a ce are tieranulu romanu despre acei domni judecatori, cari fara a cugetá cu sufletu bunu si curatu la datorinti'a loru de a face dreptate ómeniloru, ceru dela ei mita, adeca vendu dreptatea pe bani, vendiendusi astfelu si sufletulu. Si románulu nu voesce se mitúesca càci sci din experintia pe ce intrebuintiéza domnii banii.

(Va urmá.)

Atanasiu Tuducescu.

D i v e r s e .

* **Adunari bisericesci.** Mercuri in septeman'a cea luminata se va intruni comitetulu fondului preotiescu ; Joi, 1/13 Aprile) se va tiené consistoriu plenariu, si Sambata (3/15 Aprile) va fi adunarea generala a fondului preotiescu. Er in Duminec'a Tomei se va deschide sesiunea ordinara a sinodului eparchi-alu Aradanu.

* **Academii'a romana** si-a alesu noulu biurou, dice *Gazette de Romanie*. D. Dimitrie Sturza s'a alesu presidentu pe unu periodu de 3 ani, in locul d-lui Ioanu Ghica. Cu acésta ocaziune, d-nu ministru alu instructiunei a dat unu banchetu membriloru Academiei.

† **Constantinu Bosianu**, fost ministru-presiedinte, vice-presiedinte alu Senatului, profesoru si decanu alu facultatei de dreptu din Bucuresci, a

i cetatu din viéti'a, dupa o lunga si o durerósa bóla. Mórtea acestui venerabilu si distinsu cetatiénu este o durerósa perdere pentru tiéra. „Constantinu Bosianu a fost unu tipu pentru Romania, — a disu primul-ministru D. I. Bratianu in Camera. Se nu uite Romanii cà elu ca avocatulu si-a pastratu in tot-de'una caracterulu de magistratu (aplause). In tóte imprejurarile cele grele, a fost impaciuitoriu intre partide, facend cu acést'a celu mai mare bine natiunei romane“ (aplause prelungite.) „C. Bosianu a fost — dice d. N. Ionescu — celu mai distinsu dintre profesorii facultatei de dreptu (aplause), celu mai constantu intre liberali (aplause), celu mai sinceru intre democrati,“ (aplause.) „Fericita se-i fie memori'a! . . . Se dea Dumnedieu se fie in tiér'a acést'a multi romani cari se-lu imiteze . . . Camer'a a hotaritu se asiste in corpore la inmormentarea ilustrulu barbatu, si a votatu in unanimitate unu creditu de 4000 lei pentru chiel-tuelile ingropaciunei in socotél'a statului. Inmormentarea s'a facutu cu tóta pomp'a cuvenita acestui ilustru barbatu. Serviciulu funebru s'a oficiatu la biserici'a Sarindar, la óra 4 a. a. D-ni V. Boerescu si generalu Florescu au tinutu câte unu discursu. Apoi cortegiulu a pornitu spre cimitiriulu Sierban Voda, trecendu prin bulevardulu Academiei, str. Coltiei, Lipsani, Sielari, Calea Rahovei, 11 Iunie si soséua Filaret. D-nii Cariagdi, Ureche, D. Bratianu, generalu Florescu, V. Boerescu si Aristid Pascal tieneau panglicile consciugului. Unu maioru si alti doi ofitieri duceau insigniile marelui cordonu alu *Stelei Romaniei* pe o perna de catifea. O multime de coróne acoperéu carulu funebru, in urm'a caruia mergea d. maresialu alu curtiei, unu adiutantu regal, corpurile legiuítóre, ministrii, corpulu profesoralu, baroulu capitalei, scolile, o trasura de gala a curtiei etc. o brigada compusa din diferitele corpuri ale armatei, suptu comand'a d-lui generalu Slanicénu, a insotitu cortegiulu pana la cimitiru. „Resb.“

† **Necrologu.** *Iustinu Popfiiu*, par. si ppu de Letamare in dieces'a Oradii-mari, a repausatu la 27 martie, in anulu alu 41-lea alu vietii sale. Repausatulu si-a inceputu carier'a frumusu, talentulu seu eminentu promitea unu viitoriu stralucitu. Nascutu la 23 nov. 1841 in comun'a Dijer alu comitatului Biharica, dupa terminarea cursului gimnasialu in Oradea-mare, facu studiile teologice aici si in Viena. Hirotonitu in 1863, fu aplicatu antaiu in cancelari'a guvernului diecesanu, apoi fu numitu profesoru de religiunea gr. c. si de limb'a si literatur'a romana la gimnasiulu de aici, mai tardiu si vice-rectoru in seminariulu de baeti. Ca oratoru bisericescu si-castigá renume. Fondá si unu jurnalulu de cuventari bisericesci, sub titlulu „Amvonul“, care inse aparú numai unu anu. In anii de mai nainte ocupandu-se si cu poesi'a si-au publicatu lucrarile pe acestu terenu in o culegere, adaugendu-i si unu tratatu relativu la istori'a literaturai, sub titlulu: „Poesie si prosa.“ La inceputulu anului 1880 se mutá din Oradea-mare la Letamare, unde functioná ca parochu si protopopu pana la mórtea sa. La inceputulu anului trecut mai renviá „Amvonul“, dar de asta-data intreprinderea trai si mai scurtu timpu. In cât scimu, elu a lasatu dupa sine mai multe scrieri. Mórtea i-a fost grabnica si neasteptata. A bolitu numai trei dile. Inmormentarea se facu in 29 martie, pontificandu Rds. D. canonicu dr. Augustinu Lauranu asistatu de 16 preoti si fiind de fatia unu publicu fórté numerosu. Clerulu diecesanu i va redica monumentulu la mormentu. „Fam.“

* **Societatea geografica romana** a tinutu Sambata sér'a, la palatul academiei, o siediintia subtu presidentia M. S. Regelui. Maiestatea Sa a exprimat, cu acésta ocaziune, satisfactiunea ce resimte vedendu cá, dupa o intrerupere de mai multu timpu a lucratorilor, membrii societatiei se silescu se dea acestei folositoare institutiuni o temelie solida si durabila; a aretatu, apoi, serviciile ce dinsa este menita se aduca tierii din mai multe puncte de vedere si mai alesu din celu geologicu, prin dare la lumina a bogatiiloru ce pana acuma stau ascunse in sinulu pamentului, si a terminatu urand ca lucrarile societatei se fie incoreonate de celu mai realu succesu. M. S. Regele a ascuitatu apoi conferintiele tinute de d-nii Stefanescu, dr. Hepites, D. Sturza si Draghicénu despre diferite, cestiuini sciintifice si pe la orele 12, terminandu-se siediinti'a, s'a intorsu la palatu.

* **Diece osanditi la mórte.** Optu barbati si doue femei s'a osinditu la mórte in Rusia. S'a facut apelu la Victor Hugo. La acestu apelu, autorulu scrierei *Cea din urma di a unui osinditu* s'a grabitu se respundia prin urmatórea aparare: Se petrecu nisce lucruri nóue fórté straine. Despotismulu si nihilismulu si-urméza resboiulu lora. Resboiu rusinosu alu reului impotriva reului; duelulu intunerecului. Din când in când, o explosiune imprastia acést'a obscuritate; o raza de lumina se arata unu minutu, si se face o di de nópte. Acést'a-i ingrozitoriu, trebue se intervie. In momentul de fatia, iéta ce vedemu: unu intunerecu nemarginitu; in mijloculu acestei umbre, diece fíntie omenesci, dintre cari dóua femei (doua femei!) sunt insemnate spre a fi trimese la mórte. Si alte diece sunt asvirlite in pester'a rusésca, in Siberia. Pentru ce? Pentru ce aceste furci? Pentru ce acésta temnitia? Cádi-va ómeni s'au adunatu la unu locu. Ei s'au constituitu in *tribunálu supremu*. Cine asistá la siediintiele lui? Nimene. Nici unu publicu. Cine facea darea de séma? Nimene. Nici unu jurnal. Dar acusatii? Ei nu erau acolo. Dar cine vorbea? Nuse scie. Dar avocatii? Nu erá nici unu avocat. Dar ce cod aveau in vedere? Nici unulu. Pe ce lege se intemeiá? Pe tóte si pe nici una. Si ce a esitu de acolo? Diece condamnatu la mórte; impreuna cu ceialalti. Se bage bine de séma guvernulu rusescu. Elu este unu guvern regulatu. De nimicu n'are se se téma din partea vre nuii guvern regulatu; de nimicu n'are se se téma d'in partea vre unei natiuni libere, de nimicu din partea vre unei ostiri, de nimicu din partea vre unui statu legalu, de nimicu din partea vre unei puteri corecte, de nimicu din partea vre unei fortie politice. Dar de celu dantaiu venitu, de unu simplu trecetoru, de unu glasu óre-care trebue se aiba tóta tém'a. Iertare! Unu glasu óre-care, este nimene, este tóta lumea, este anonimulu nemarginitu. Ascultánd glasilu acest'a, elu dice: Iertare! Iertare strigu in intunerecu. Iertarea pentru cei de josu, este iertarea pentru cei de susu. Ceru iertare pentru poporu de la imperatulu; daca nu, ceru lui Dumnedieu iertare pentru imperatulu! Aceste cuvinte a facutu asia puternica impresiune asupra Tiarului, in cât in septemân'a trecuta, cand s'a datu la Paris unu banchetu in onórea lui Victor Hugo, chiar sub durat'a banchetului, elu a primitu scrisóre dela Tiarulu, in care i face cunoscutu cá din cei osánditi la mórte a agratiatu pe cinci. Betrânulu poetu alu Francei adencu emotionatu, si cu ochii plini de lacrimi, ridicánd paharulu a disu: „Beu in sanatatea Tiarului cá a agratiatu pe 5 insi si va agratiá si pe ceialalti.

* **Convocare.** Comitétulu Reuniunii invetiatoriloru rom. gr. or. din tractulu Lipove i conformu §-lui 9 din „Statute“ convóca prin acést'a adunarea generala a reuniunii pe Mercuri dupa santele pasci a. c. carea se va tiené in San-Nicolaulu-micu, la care suntu invitati cu onóre a partecipá membrii reuniunii de tóte categoriile precumu si alti iubitori de innaintarea culturii poporului romanu. Programa: 1. Deschiderea adunarii prin presiedinte. 2. Reportulu Comitétului. 3. Reportulu cassariului. 4. Alegerea unei comisiuni pentru revidarea repórteloru. 5. Propuneri si motiuni diverse. 6. Defigerea locului pentru adunarea procsima. 7. Incheerea siediintiei. Lipova la 15/27. Martie, 1882. Constantinu Cretiunu presiedinte. Georgiu Bocu notariu.

† **Necrologu.** In 18 Martiu a. c. a incetatu din viatia Elisaveta Popescu sotia preotului din Bunea Ambrosia Popescu lasandu doi orfani minorenii. Repausat'a a fost o femeie inzeatrata cu tóte calitatile de buna preotésa si mama. Fie-i tierin'a usióra si amintirea vecinica.

Declaratiune.

Ni se facu aspre reprosiuri pentru not'a din Nr. trecutu, cu care am intimpinatu publicarea proiectulu de regulamentu, pentru afacerile consistoriului metropolitanu, elaboratu prin Dlu septemviru I. cav. de Puscaru, si acést'a pe motivulu, cá redactorulu acestei foi ar fi banuitu *intentiunea cea buna* a Dlui auctoru. La ce canta se declaramu in modu categoricu, cá noi n'am trasu si nici tragemu la indoiala bun'a intentiune a aucturului, ci am disu numai cá: motivele din „preuventare“ (de si nu tocmai tóte) dupa a nóstra parere sunt nisce *atacuri*, ori mustrari, care, atingând susceptibilitati personale, desi potu fi chiar indreptatite, intre imprejurarile de fatia, ele vor iritá spiritele in locu de a-le molcomi si castigá pentru indreptarea lucrurilor. Acést'a este sensulu ideiloru nóstre din pasagele ultime ale notei incriminate. Asiadara, n'am bânuitu si nu banuim intentiunea buna a Dlui auctoru si a *proiectului de regulamentu*, alu carui meritu si importantia sunt necontestabile! Redactiunea.

==== Cu 1 Aprile st. v. deschidemu nou abonamentu la „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Rugamu dara pe cei ce nu sunt inca abonati, si doresca a avé jurnalulu nostru ca se grabésca cu trimiterea abonamenteloru. ====

Buletin meteorologicu.

Diu'a. Lun'a.	Pressiunea aerului	Temperatura	Cerulu
Duminea 2. Aprile	763 mm.	19 ^o R.	seninu
Luni 3. „	762.8 „	16.9 „	obdusu
Marti 4. „	765.2 „	14.9 „	ploiosu
Mercuri 5. „	765.3 „	14.8 „	norosu
Joi 6. „	770.7 „	10.4 „	obdusu
Vineri 7. „	772.7 „	9.4 „	seninu
Sambata 8. „	—	—	—

Concurs.

Sistendu-se alegerea de invetiatoriu in comun'a *Seleusiu-Cighirelu*, cu terminulu de 14 Martie st. v. a. curinte: de nou se publica concursu pe numit'a statiune cu terminulu pe *11/23 Aprilie a. c.*

Emolumintele sunt următoarele:

1. Optu jugere de pamentu, 2. quartiru cu gradina. 3. una canepisce. 4. Optu orgii de lemne din care are a se incaldi si scól'a. 5. dela inmormentari mari 60 cr. dela mici 30 cr. din una parochia, 6. pentru conferintia trasura si diurnele recerute, 7. in bani gata 250 fl.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si adresá recursurile lor instruate conformu statutului organicu comitetului parochialu si a le asterne Domnului inspectoru Florianu Montia in Sicula, posta ultima Boros-Ineu, pana in 11/23 Aprilie a. c. in care di se va tiené si alegerea. Preferiti vor fi acei individi, cari au celu putienu 2 clase gimnasiali si se voru pricepe la note pentru conducerea chorului vocalu, éra pana la alegere recurentii sunt poftiti a se presentá in st. biserica de acolo in vre-o Dumineca ori serbatóre pentru de a-si aretá desteritatea in cantari.

Datu in Seleusiu-Cighirelu, 14/26. Martie 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Inspectorulu Cercualu **Florianu Montia**.

In urm'a decisului venerabilului consistoriu aradanu dto 28 Ianuaru a. c. Nr. 73 B. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei de clas'a prima devenita vacanta prin mórtea parochiului Chiril Magd'a din *Eic'a-romana* in protopresviteratulu B-Comlosiului, Cottul Torontalu, cu terminulu alegerei *pre 18 Aprilie vechiu a. c.*

Emolumintele sunt: Un'a sesiune parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu de class'a prima, — stol'a si birulu parochialu usitatu dela 240 case; care beneficiu calculatu in bani da venitululu anualu de 800 fl. v. a.

Dela recurentii se poftesce cualificatiunea prescrisa in § 15. litera a.) din „Regulamentulu pentru parochii, — si astfelu doritorii de a concurge pe acea parochia sunt avisati a-si instrui recursurile in sensulu stat. org. si a regulamentului, — si a-le trimite subscrisului vicariu protopopescu in Toraculu-mare per: Bega-Szt-György, pana la terminulu alegerei, — avendu recurentii a se presentá in faci'a locului in vre-o Dumineca séu serbatóre spre a-si aratá desteritatea in cantare respective in predicare. — Se mai notifica: cá alegendulu parochu va avea a folosi in anulu curinte numai jumetate din beneficiulu parochialu, — deórece cealalta jumetate are se-lu folosésca veduv'a preotés'a a repausatului parochu Chiril Magd'a. Toraculu-mare 11. Martie 1882.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu **Paulu Tempea** m. p. vicariu protop.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa III. din comun'a bisericesca *Vizm'a*, Protopopiatulu Lipovei, se escrie concursu cu terminu de alegere pre diu'a de *18 Aprilie 1882. st. v.*

Emolumintele anuali sunt:

1. Platiulu parochialu fara locuintia.
2. Una sesiune de pamentu de clas'a III-a parte aratoriu si parte fenativ.

3. Birulu dela 100. de case câte una mesura de cucurudiu in bómbe dela una casa.

4. Stolele indatinate.

Recurentii sunt poftiti ase presentá nainte de alegere in cutare Dumineca ori serbatóre la sant'a biserica in *Vizm'a* spre a si aratá desteritatea in cantare si tipicu respective slujb'a bisericesca, éra recursele adresate comitetului parochialu din *Vizm'a* se le trimita pana la terminulu din susu pusu Reverendissimului Domnu protopresbiteru concerniate Ioanu Tieranu in Lipova.

Vizm'a la 15. Martiu 1882. v.

Comitetulu parochialu

cu scirea mea **Ioanu Tieranu** m. p. pretop.

Se escrie concursu pentru statiunea invetiatoresca din comun'a *Sintea*, comitatulu Aradului, protopresbiteratulu Chisineului cu terminu de alegere pe Luni dupa Santele Pasci — *29. Martiu a. c.* —

Salariulu e urmatoriulu:

a) In bani gata 80 fl. v. a. b) 8 cubule de grâu si 2 de cucuruzu c) 4 orgii de lemne din care se se incaldiasca si scóla. d) 10 magi de fenu séu 10 fl. bani e) Quartiru si gradina de legumi f) Spese la conferintiele invetiatoresci g) Déca alesulu invetiatoriu in-decursu de unu anu va aratá unu sporu inbucuratoriulu cu scolarii inaintea comitetului si a inspectorului scolariu, comitetulu este deobligatu pe anulu urmatoriulu a-i ameliorá salariulu cu 20 fl. v. a. respective a-lu redica dela 80 fl. la 100. fl.

h) Déca preotulu localu s'ar resolvi a recurge la acestu postu va fi preferitu.

Recurentii 'si voru substerne recursurile, provideute in intielesulu statutului organicu si a normeloru de invetiamentu, subsemnatului inspectoru scolariu, pana la joia mare, in Seprusiu (Seprös)

Seprusiu 9 Martiu 1882.

Comitetulu parochialu.

Mihailu Sturza m. p. inspectoru de ccole.

Conformu concesiunei ven. consistoriu alu Aradului din 2/I4 Martiu a. c. Nr. 566 pres. se escrie concursu pre parochi'a *Zabaltiu*, in protopresbiteratulu Lipovei, comitatulu Carasiu-Severinu cu terminulu de alegere pre *11 Aprilie st. v.* din anulu curinte. Emolumintele sunt:

1.) Platiu parochialu fara casa 2.) Un'a sesiune de pamentu, 30 jugere, aratoriu si livada. 3.) Dela 100 Nr. de case bune câte un'a mesura cucurudiu in bómbe. 4.) Stólele usuate de pana acuma.

Recursele instruate in sensulu statutului org. bis. adresate catra comitetulu parochialu din *Zabaltiu* au a se tramite Reverendisimului Domnu Ioanu Tieranu, Protopresbiteru in Lipova, pana in diu'a de alegere

Dela recurentii se recere a se presentá in biserica din locu spre a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu.

Zabaltiu in 7 Martiu 1882.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea **Ioanu Tieranu** m. p. protopopu

La Nru de facia alaturamu unu suplementu de 1 cõla.

Proiectu
de
REGULAMENTU
pentru afacerile
CONSISTORIULUI METROPOLITANU.

Elaboratu prin
I. Cav. de Puscariu,
deputatu Congresuale.

Precuventare

si motive la proiectulu de Regulamentu alu Consistoriului Metropolitanu.

(Continuare.)

In specialu :

1) Organulu centrale esecutivu déca e ca se corespunda chiamării sale trebuie se fia unu organu stabilu si permanentu in activitatea sa, care se lucre si se privilegheze diu'a si nóptea nunu-mai asupra trebiloru sale centrale, dar si a supratuturoru partiloru constitutive si subordonate ale bisericeii in tóte directiunile, si se servésca a-cestor'a de modelu a unei activitàti neinterupte si neobosite.

Acest'a se póte ajunge numai asia, déca fiacare sectiune principala a trebiloru metropolitanu, precum e cea bisericesca, cea scolara si cea episcopalesca va avé câte unu referentu stabilu, cu locuinti'a in Sibiu, si salarisatu cum se cuvine. Acest'a se lucre in continuu, se espede indata tóte curentiele, si se prepare tóte referatele si proiectele asia, ca pre cand se aduna consistoriulu metropolitanu se le afle gat'a, ca se le póta deliberá indata, si hotari in meritu.

2) Apoi ce lipsa are esecutiv'a, ca pentru fiacare cauza, adeseori fórté bagatela, sè se adune intrégu aparatulu consistorialu?

Ce ar face curi'a judecatorésca cu 62 de membri, si ministeriele cu atáti consiliari, secretari si concipisti, déca pentru fia care cauza s'ar aduná se delibereze cu totii? Tóte acestea se decidu in senate séu sectiuni speciali in numele curiei respective a ministeriului, fara se iá parte la ele tot personalulu. Insi agendele asia numite plenarie se decidu in senate díse plenarie, dar restrinse la unu personalu anumitu.

Deci impartírea lucrului dupa natur'a lui si dupa o serie sistematica a personalului, cu circumscripitiunea cercului de activitate a fiacáru factoru, precum si o substitutiune corespundiatóre la casuri de impedecare a avutu in vedere capitulu alu doilea din proiectulu nostru, ca mecanismulu se nu se póta opaci nici odata.

3) Consistoriulu metropolitanu ar remané o massa cruda déca nu ar avé la dispositiunea sa si organele asia numite ajutatóre.

Cand vedem, cá mitropolitulu insusi trebuie se protocolege, se rubriceze, se caligrafeze, se colationeze, se cuverteze, se incaseze banii, se pórté jurnalele de perceptiune si controla, se contabiliteze, se faca socotelile etc. etc. — apoi unde-i remane timpul si atentiunea pentru privighierea asupra intregéi provintie metropolitanu, si se le véda tóte cu ochii de vulturu, apoi se dea parol'a de comanda pentru tóte grupele trupéi sale celei estinse?

Deci pentru intocmirea cea corespundiatóre a organeloru ajutatóre a trebuitu se ingrigésca capitulu nostru alu treilea.

4) Nu e destulu ca se avem personalu deplinu la aparatulu executivei nóstre centrale, ci e lipsa mai iminenta, ca fiacare oficialu se fie deplinu cualificatu in chiamarea sa, si ca fiacare dupa cualificatiune se fia pusu la loculul seu.

Ce ar fi de fabric'a ace'a, unde faurulu s'ar apucá se cioplésca la lemne, lemnariulu s'ar pune la zidu, zidariulu se croiésca haine etc?

Si intru adeveru, déca vedem in organismulu nostru executivu — de exemplu — barbati, cari tóta viéti'a loru si-au consecrat'o numai studiiloru bisericesci séu scolare, fara se fi venitu vre-o data in positiune de a vinde séu cumpará macaru piperiu de unu cruceriu, si fara se fi avutu ocaziune de a vedé macaru la celu mai inferioru precupeti, cum duce conto-curentele si celelalte cárti de contabilitate comerciale, séu oficiale, se insarcinéza cu referad'a si conducerea tutuloru trebiloru economice séu asia numite episcopalesca din intrég'a provintia metropolitanu séu din o intréga eparchia, — pe cand pe de alta parte — barbati, cari au administratu averi si mosii proprie intinse, au purtatu jurnale de economia, au manipulatu cu capitale, au facutu control'a si bilantiele economiei sale, ii vedem acum pusi in fruntea trebiloru scolastice — fara se fi avutu ocaziune in viéti'a loru, ca se iá la mâna vre-o carte pedagogica, fara se fi fost vre-o data professoru séu directoru la vre unu institutu de invetiamentu, séu macar vre unu dascalu satescu, ca se scie ce insemnéza : quem dii odere — pedagogum fecere ; — apoi fara se me mai intindu si la celelalte posturi de specialitate asemene prevediute : credu cá sunt predeplinu justificate si dispositiunile din capitulu alu patrulea alu proiectulu nostru.

5) Dar am pusu acum barbati destui la dispositiune, i-am alesu dupa o cualificatiune bine examinata, i-am asediatu pe fiacare la loculul seu, i-am dotatu din resputerile nóstre, — ce folosu — déca nu-si voru implini detorintiele loru? Ce fo-

losu d. e. déca unu domnu referente — marele consilieriu metropolitanu — va umblá tot anulu pe la sínódele si consistoriele diecesane si nediecesane, pe la delegatiuni, comisiuni si subcomisiuni, pe la academii si asociatiuni, pe la conferintie nationale, pela societati de speculatii, pe la alte excursiuni numite si nenumite, cu diurne si fara diurne? — Ce folosu déca altu domnu referente se va alege de deputatu dietalu, si va petrece tot anulu la otelulu cornului de vênatu in Budapest'a? Ce folosu déca unu alu treilea domnu referentu va intemeiá unu diuariu propriu, séu se va angagiá ca colaboratoru séu corespondentu, — buna-óra ca corespondentele trebiloru nóstre la P. L. — la tóte jurnalele din lume, — séu se va insarciná cu administrarea la dóue trei protopopiate, — ca se nu li mai remâna timpu de a-si vedé de referat'a resortului seu?

De buna sama — nu altu folosu, decât metropoli'a nóstra ar remané o massa parasita, si pe langa acést'a si bucatele prapadite.

Deci nu motivamu mai departe capitlulu alu cincilea, ci mai amintimu numai atât'a, cà legea disciplinara, ce e pusa in vedere la capitlulu acést'a, trebue se fia cât mai draconica, si inca o lege disciplinara pentru toti, incependu dela celu de pre urma membru alu sinodului parochialu pana la capulu supremu bisericescu, si dela acést'a pana la celu mai inferioru servitoriu bisericescu, cà altcum tóte sunt in zadar.

Nu mi s'a datu pana acum onórea d'a fi insarcinatu cu elaborarea unui atare proiectu, dara provocatu fiindu — bucosu o facu.

6) Dar la instituirea de barbati de specialitate, cu oficiu permanentu, si cu sabi'a disciplinara a lui Damocles d'asupra capului, la localitatile si requisitele unui oficiu centrale bisericescu bine organizatu, dupa cum se pune aci in vedere, trebuescu si midilocene necesarie. — De unde sè le luàm? — De unde?

Vi spunu eu aci si mai francu, decât a potutu intrá intre cadrele codificate ale capitlului a 6-a.

Éta mai antaiu avem unu bugetu anualu pentru consistoriulu metropolitanu, care si altcum se cheltuesce.

Congresulu adunatu la câte trei ani odata costa din caus'a nepregatirei lucrurilor cu 8—10 dile mai multu, fiindu inse pregatite — dupa cum se intentionéza in acestu proiectu, se póte crutiá 2—3000 fl. pe anu.

Cu acestea tóte se póte acoperi dotarea referentiloru si a cancelariei metropolitane, de nu indata dela inceputu imperatesce, totusi suficiente destulu.

Déca mai departe am aduce la metropolia tóte fondurile comune metropoliei, precum e fun-

datiunea lui Gozdsu, si a lui Dona, fondulu pentru episcopiele infintiande, si déca voiti, ca se nu se mai certe Aradanii cu Caransebesianii, chiar si fondurile comune ale acestor'a, a càroru administratiune a latere, costa acum la 5—6000 fl. pe anu; mai adauga apoi si fondulu de pensiune, fondulu matrimonialu, celu generalu alu metropoliei, si fondulu congresului etc, — apoi numai din o fractiune procentuala s'ar puté sustiené oficiele de cassa si de contabilitate.

Sè ni mai aducemu aminte, cà la congresulu din a. 1868 s'a fost proiectatu o cassa centrala metropolitana de depuneri si economii pentru tóte partile constitutive a-le metropoliei nóstre. Omenii nostri, ce e dreptu, au prinsu ide'a, dar in locu se o realizeze la metropolia, o au realizat'o alaturea cu metropoli'a, redicandu acolo vitielulu de aura, care li imparte dividende. — Cu aceste dividende am fi potutu redicá o mitropolia mai pompósa de cât templulu lui Solomonu. Déca inca n'am facutu pana acum, se facem ce am disu se facem la a. 1868.

Statulu inca da bisericiloru nóstre unu ajutoriu anualu de un'a suta de mii, de ce sè nu separàm si de aci o particica si pentru trebuintiele metropolitane?

Apoi fondulu nostru metropolitanu inca creste din am in anu; crestini nostri contribuescu bucosu, unde biseric'a are lipsa, si unde vedu rezultate reali.

Vom incepe cu moderatiune si vom progresá pana la perfectiune. Vom dá tot ce ni cere biseric'a, numai sè se faca isprava.

Vointia tare si energia firma, munca si ordine, disciplina si incredere mutua, si cu ajutoriulu lui Ddieu se potu face tóte.

II. A dou'a parte a proiectului nostru reguléza in capitele ulterioari: exhibitiunea, pregatirea referatelor, consultarea in siedintiele consistoriali, expeditur'a si registratur'a metropolitana, dupa normele usitate la tóte dicasteriele centrali, acomodândule numai deosebiteloru nóstre trebuintie si imprejurari, pentru delaturarea defecteloru ivite pana acum mai cu sama la pregatirea, revisiunea si espedirea pieseloru; staverindu totdeodata si corectivele de lipsa, ca se nu mai zaca actele cu lunile si cu anii intregi pe la referinti, pe la presidiu séu in expeditura, si ca actele sè nu se mai scóta din registratura prin ori ce referentu voyageriu, fara se li mai dai de urma.

Roguve — ce ar face d. e. Cur'fa, unde dela fiecare din cei 62 de referenti trecu prin siedintie câte 500—1000 de procese pe anu, déca nu le ar lucrá indata ce sosescu, si nu le ar referi pe rendu la cea mai de aprópe siedintia? — Si ce ar face presidentulu, care subscie pe tóta

eu învoca Apocal. Cap 19 v. 10 ca marturie pentru mine, si textulu acest'a îlu alaturu celorlalte dovedi aduse de mine la argumentarea că *pnevma agion* din capu 1 v. 41 si 67 nu însemna daru, darulu prorociei, ci pre sfântulu duchu ca persóna. Mai observu înca că si Dlu autoru e de opiniunea, că Duchulu adevèrului, Duchulu Mangaietoriulu din Ioan cap 15. v 26 însemna persón'a S. Duchu. Opiniunea acést'a si-o motivéza Dlu autoru pre pagina 58 la pt 10.

Am doveditu in cele trecute că esplicarea ce o da Dlu autoru textului din apocalipsa cap 19 v. 10 e falsa. Totu asia de neadeverata e si însemnarea ce o atribue Dlu autoru terminului *Duchulu prorociei* din acestu textu. Acestu textu înse a fostu puntea, preste carea au voitu sè tréca la tecsturile de cealalta parte la Rom. 12, 6 si Corint 12, 4-11. Am doveditu înse că nu esista acésta punte in realitate, ci a fostu numai o *Fata morgana*. Dar când ne va arátá Dlu autoru unu altu mijlocu de comunicatiune mai realu, carele esista, atunci vomu trece si noi de cealalta parte, atunci vomu vorbi si despre celelalte tecste. Pâna atunci observu numai atâtá că in celelalte tecste nu obvine espresiunea *duchulu prorociei* cu intielesulu de: charisma séu daru, ci alte espresii, dintre cari unele desi însemna daru, dar totusi nu suntu ecivalente terminului: *duchulu prorociei*, ca marturi'a lui Isusu din Apocal. cap 19 v. 10.

In fine amu înca o promisiune de implinitu mai vechie. Inca în punctulu primu la liter'a d) Mat. cap 22 v. 43 m'am provocatu la invetiatur'a bisericeii ortodoxe, de dupa care nu prorociei prorocesu cu ajutoriulu sfântului Duchu, ci acést'a prin proroci, servinduse de ei ca de unu mediu. Inca in vreo câteva casuri amu argumentatu basandume pre invetiatur'a bisericeii. Am si vorbitu la începutu, la Mat. cap 22 vs. 43, mai pre largu despre invetiatur'a acést'a fara înse ca se spunu tóte, ba am lasatu afara ce e mai capitalu, am întrelesatu a spune apriatu unde e depusa, si cumu suna invetiatur'a bisericeii nóstre despre Duchulu prorocitoriu si despre proroci. Credu că loculu acést'a e celu mai acomodatu, pentrucá in p. 6 ad. a) obvinu cele mai multe tecsturi cu terminulu *pnevma (agion)*, carora le denéga Dlu autoru intielesulu: *duchulu celu sfântu* ca persóna atribuindu-le altu intielesu falsu si neadeveratu.

Se vedemu dar unde si cum invétia biserice'a ortodoxa despre *duchulu prorocitoriu* si despre proroci.

Incheiatur'a a 8 din Simvolulu bisericeii ortodoxe, numitu celu Nicoo-Constantinopolitanu, suna astfelu: „Si intru *Duchulu sfantu*, Domnulu de viétia facatoriulu, carele de la Tatalu purcede, cel'a ce inpreuna cu tatalu si cu fiulu este inchinatu si maritu, *carele au graitu prin Proroci*.”

Deci Simvolulu bisericeii nóstre invétia chiaru si lamuritu cum si ce avemu se credemu despre Duchulu celu sfântu si despre proroci; biserice'a nóstra vorbesce limpede când dice că Duchulu celu sfântu ca persóna graesce prin Proroci. Ea nu afirma ca Domnulu autoru că: Prorociei graescu prin séu cu ajutoriulu sfântului Duchu, ci invetiatur'a ei e opusa credintiei Domnului autoru, deorece doctrin'a ei despre Duchulu celu sfântu ca persóna sta deasupra indoieliloru si disputeloru invetiandu: *Si intru duchulu sfântu*, carele a graitu prin Proroci. Dogm'a acést'a a fostu dictata de S. Sinodu ecumenicu contra acelora, carii avéu pareri greSITE despre a 3 fatia din St. Treime. Spre chiarificarea

cestiunei aflu necesariu a istorisí pre scurtu indemnulu S. Parinti si inprejurarile, cari au provocatu aducerea si decretarea dogmei despre Duchulu celu sfântu.

Prim'a scisiune insemnata in biserice'a ecumenica au facutu Arieni, carii fura anatemisati in primulu sinodu ecumenicu din Nicea, tinutu in anulu 325. Dar si dupa acestu sinodu pana in a 2. jumatare a secului alu IV. tóte luptele teologice s'au intorsu pre langa referinti'a Fiuluiu catra Tatalu. Dupa anulu 350 inse veni la rendu si tractarea referintiei Duchuluiu catra celelalte 2 persóne. Cestiunea acést'a a datu nouu nutrimentu disputeloru, luptele religio-nare devenira si mai inversionate. Si acum totu Arieni facura inceputulu. Evnomie cu dascalulu seu Actie esira cam pre la anulu 360 in publicu cu invetiatur'a loru despre Duchulu sfântu propagandu eresulu că: „*Duchulu sfântu dupa ordinu si natura e alu treilea; elu e creatu din voi'a Tatalui si cooperatiunea Fiului, si are se fie onoratu in loculu alu treilea, ca primulu si celu mai mare intre creaturi, ca uniculu creatu in modulu acesta de Unulu-nascutulu, — dar elu (Duchulu sfântu) nu e Ddieu nici posedo putere de a crea.*”

Unu anu mai tardiu s'a alaturatu acestora si semiarianulu Macedonie, episcopulu Constantinoplei, carele a desvoltatu eresulu acést'a devenindu in fine capulu ereticiloru ce se luptau in contra divinitatii Duchuluiu stantu, cari de aici î-si tragu numirea de Macedonieni séu „*Pnevmatomachi*.” Macedonie se declara mai chiar si resolutu deslegandu controversa asia, că afirma: „*precumca Duchulu sfântu e inferioru Tatalui si Fiului, o creatura asemenea angeriloru.*”

Eresulu acést'a indreptatu contra S. Treimi si specialu contra persónei a 3 n'a remasu necombatutu de catra S. Parinti ortodocsi, cari s'au vediutu constrensi a apará de nouu dogm'a despre S. Treime, din altu punctu de vedere, pentrucá acum deveni atacata divinitatea Duchuluiu sfântu. Credinti'a ortodoxa o aflam depusa la Epifaniu in scrierea „*Ancoratus*” compusa in anulu 374, asiadara cu 7 ani înainte de sinodulu alu 2 ecumenicu. Partea simvolului din „*Ancoratus*” referitóre la Duchulu sfântu suna: „*Credimus et in Spiritum Sanctum, qui locutus est in lege, et per prophetas prædicavit, et ad Jordanem descendit, in apostolis locutus est, et in sanctis habitat. Ita porro nos in ipsum credimus: Spiritum esse sanctum, spiritum Dei, Spiritum perfectum, Spiritum Paraclatum, increatum, a Patre procedentem, accipientem a Filio, in quem credimus.*”

Citatulu acést'a tradusu in limb'a romana, ar avea cam urmatoriulu intielesu: Credemu si in Duchulu sfântu, carele a graitu in lege, si a vestitu prin Proroci, si s'a pogorítu la Jordanu, a graitu prin Apostoli, si locuesce in Sânti. Inca credemu in elu precum urméza: Că duchulu e sfantu, că e duchulu lui Ddieu, că e duchu perfectu, duchulu Paraclitulu, necreatu, care purcede dela Tatalu, si se primesce, dela Fiulu in carele (fiu) credemu. (Va urmă.)

Sinodulu protopopescu alu Aradului.

(S'a tienntu in Arad la 9/21 Martiu, 1882.)

Dupa seversirea rugatiunei de invocarea Spiritului Sântu, in biserice'a catedrala, deputatii presenti s'au adunatu in sal'a institutului pedagogico-teologicu, unde administratorulu protopresbiteralu Moise Bocsianu a deschisu siedinti'a prin o cuventare acomodata, terminandu cu rugatiunea rostita de marele

Archiereu Siaguna in 2 Decembrie 1847, la alegerea de episcopu in Turda: „Invrednicesce-ne Dóme in diu'a acést'a fara de pecatu se ne padimu noi.“ etc. etc.

Dupa acést'a se procede la constituirea biroului sinodalu, alegându-se doi barbati de incredere, Moise Grozescu, preot si ases. cons. si I. Botto, ér ca notariu D. Romanu inv. in Radna. Apoi presedintele adm. protopres. presenta list'a deputatoru alesi la sinodulu protopopescu, 38 de toti, cari, ne fiind proteste in contra alegerei, se declara de verificati.

Deputatul Vincentiu Marcoviciu, propune esmiterea unei comisiuni de siese membri, pentru a combiná si a candidá membrii in comitetulu protopopescu si pe epitropii protopopesci. Sinodulu alege in comisiune din cleru: pre Ioanu Cior'a, Moise Grozescu; din mireni: pre Paulu Milovanu, Vasiliu Paguba, Savu Draganu si pe Alesandru Pescanu, cari numai decát se si retragu in conferinta separata; ér siedinti'a se suspinde pe 10 minute.

Dupa redeschiderea siedintiei, la propunerea comisiunii, sinodulu alege in comitetulu protopopescu din cleru pe Dni: Moise Grozescu, Vasilie Mangra, Vincentiu Marcoviciu, Ioanu Ciór'a; din mireni: Vasiliu Paguba, Alesandru Pescanu, Paulu Milovanu, Georgiu Petroviciu, Savu Draganu, Teodoru Ceontea, Georgiu Barabasiu si pe Demetriu Romanu, pe periodulu de trei anii 1882. 1883 si 1884; ér de epitropi: Iosifu Botto, Constantinu Comlosianu, Ioanu Efticiu.

Presedintele adm. protopr. M. Bocsianu citeste acum raportulu seu despre starea protopopiatului aradanu si a invetiamentului in inspectoratulu Aradului pe a. 1881, care reportu cuprinde urmatóarele date statistice, si anume: 1. Comune bisericesci in intregu ppiatulu sunt 18 si una filiala; 2. Case sunt 5565; 3. Suflete: barbati 14.546, femei 14.024 laolalta 28.570; 4. Dintre acestia se estragu suflete: sêrbe 178, deci resulta o suma 28.392 suff. Una comuna nu si-a facutu reportulu seu. 5. S'a botezatu in 1881 barb. 942, femei 828 de toti 1770; 6. Au repausatu in 1881 barb. 729, femei 664 de toti 1393; 7. Nascerile intrecu casurile de mórte in a. 1881, la barbati cu 213, la femei cu 164, de toti 377.

Preoti in ppiatulu Aradului sunt 30, intre cari capelani 2, administratori parochiali 2, ceialalti toti sunt parochii.

Relativu la starea invetiamentului in inspectoratulu aradanu se arata: 1. Scolii sunt 20; 2. Invetiatori 19; 3. Invetiátorese 3. Prunci obligati la scóla dela 6—12: ani a) barb. 949, b) fem. 884 sum'a 1833. Dela 12—15 ani a) barb. 354, b) fem. 307 sum'a 661. Regulatu au frecventatu scól'a: Dela 6—12 ani a) barb. 531, b) fem. 369, sum'a 900. Neregulatu dela 6—12 ani a) barb. 150, b) fem. 99, sum'a 249. N'au amblatu nici decát: dela 6—12 ani a) barb. 268, b) fem. 416, sum'a 684. Au frecventatu regulatu scól'a repetitória adeca dela 12—15 ani a) barb. 24, b) fem. 4, sum'a 28. Au frecventatu neregulatu scól'a repetitoria: a) barb. 26, b) fem. 62, sum'a 88. N'au frecventatu scól'a repetitóre nici decát: a) barb. 304, b) fem. 241, sum'a 545.

Din raportulu presidialu se vede cá cu ocaziunea segragarii si a comasatiunii realitatiloru constatóre din pamenturile si pasiunea singuraticiloru si a domniloru de pamentu, pentru unii preoti si invetiatori s'au facut unele ameliorari, d. e. in Pesca si Micalaca.

Ce privesce spirirea scoliloru din acestu inspec-

toratu Dlu administratoru protopopescu renpróspeta la finea reportului seu, propunerea fericitului protopopu defunctu Georgiu Vasilieviciu facuta inca in trecutulu sinodu protopopescu din a. 1880, pentru infiintierea unei scóle de fete mai inalta in Arad, recomandandu-o sinodului pentru punerea la ordinea dilei.

Sinodulu ascultandu cu víua atentiune datele din reportulu generalu esprima multiamita administratorului protopopescu, pentru activitatea desvoltata in conducerea afaceriloru oficiose a acestui protopopiatu. Ér in privinti'a frecventarii scolare, ia la cunoscentia cu placere, cá frecventatiunea scóleloru s'a urcatu pana la 50%, doresce inse, ca se audimu si pre viitoriu tot mai departe progresu in sensulu acest'a.

Ér cu privire la „infiintierea unei scóli mai inalte de fete in Aradu“ in legatura cu infiintierea unei scóli tractuale in protopopiatulu Aradului, Iosifu Botto propune: „Considerandu, cá sustienerea unei scóli tractuali este de interesulu generalu a intregului tractu, sinodulu protopopescu, prin conclusu se deoblige comunele bisericesci din protopopiatu, ca prin o suma óre-care proportionata, ce are se se ieie in bugetulu comunelor bisericesci — se sucurga la sustienerea scólei tractuale infiintiate in opidulu Pesca romana.“

Teodoru Ceontea face din parte-si urmatórea propunere: „Sinodulu protopopescu inca in siedinti'a de astadi se aléga din sinulu seu, o comisiune, care se se ocupe cu proiectarea si modalitatea infiintiarrii unei scóle mai inalte de fete in Aradu, si in decursulu anului se tiena siedintie meritoriale in caus'a acést'a; ér despre resultatulu dobanditu se repórté procsimului sinodu protopopescu.“

Vasiliu Paguba face a trei'a propunere si anume: „Sinodulu se enuncia necesitatea infiintiarrii unei scóle tractuale pentru tractulu Aradului, si conformu acestei necesitati, se recérca presidiulu a face pasii necesarii pentru esoperarea votarei sumei necesarie din partea comunitatiloru bisericesci din tractulu Aradului, si la viitoriulu sinodu protopopescu se reporteze.“

Sinodulu protopopescu luandu la desbateré tóte acestea trei propuneri, dupa o discussiune víua la care a luat parte mai multi deputati sinodali, cerendu-se in urma inchieerea discussiunii, presidiulu pune la votu prim'a propunere carea cade, asemenea si a dou'a, ér propunerea a treia a Dlui deputatu sinodalu Vasiliu Paguba, sinodulu protopopescu o primesce de a sa, redicandu-o la valóre de conclusu, avendu presidiulu ca se-lu aduca la cunoscenti'a comunelor bisericesci din tractu, ér despre resultatulu a reportá viitoriului sinodu protopopescu.

Notariulu scaunului protopopescu Ioanu Ciór'a asterne sinodului protopopescu: „conspectulu, causeloru matrimoniali si disciplinari ce au subversatu naintea scaunului protopopescu alu Aradului in anul 1881.“ Si sinodulu íá actu despre elu.

Presidiulu asterne sinodului protopopescu „Preliminariulu“ cancelariei protopopesci pe anulu solariu 1882 in sum'a de 200 fl. v. a. care se primesce, remanend ca sum'a acést'a se se eiecteze pe comunele din tractu ca si in anii trecuti.

Ne mai fiindu alte obiecte la ordinea dilei, presidiulu multiamindu deputatiloru sinodali, pentru interesarea dovedita in decursulu desbateriloru, declara sesiunea sinodului ordinariu de estimpu de inchisa.

Demetriu Romanu,

not. sinod. prot.